

Àngel Messeguer i Peypoch

Neix a Ciutat de Mèxic l'any 1946. El seu pare, Àngel Messeguer i Villoro, oriünd de Massalió (Matarranya), voluntari de l'exèrcit republicà i afiliat a Esquerra Republicana de Catalunya, acabada la Guerra Civil, després de passar pels camps de concentració de França, féu cap, finalment, a Mèxic. La seva mare, Joaquina Peypoch i Mani, també havia arribat a Mèxic amb la seva família a causa del mateix tràngol. Era filla de Ramon Peypoch i Pich, el qual havia estat secretari d'Acció Catalana i gerent de *La Publicitat*. Ramon Peypoch era conegut, també, en els ambients catalanistes de l'època com el fundador i director de la revista *Ciència* i com a principal promotor de la Societat de Química de Catalunya, la qual passà a integrar-se a la Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques, quan aquesta fou creada com a societat filial de l'Institut d'Estudis Catalans.

Àngel Messeguer va fer els estudis primaris al col·legi Williams i al Centro Universitario México (CUM), dels germans maristes, al Districte Federal. Recorda, de la seva època mexicana, l'amistat profunda del seu avi amb Rafael Tasis. També que quan Ramon Aramon visitava Mèxic s'allotjava a casa dels seus avis. La família Peypoch era molt amiga dels Calders i també d'altres il·lustres catalans exiliats, com ara Nicolau d'Olwer i Bosch i Gimpera. Àngel Messeguer forma part d'una generació de mexicans d'ascendència catalana que van créixer amb la idea familiar del retorn. Se sentien mexicans, orgullosos de ser-ho, però sabien que un dia o altre els pares retornarien a Catalunya i, probablement, ells també ho haurien de fer. Varen anar creixent, com ha estat dit, amb les maletes a punt i plenes de tot el que la terra d'acollida, ben generosament i a mans vessades, els anava oferint.

L'any 1964 la família Messeguer-Peypoch decideix tornar. L'Àngel tenia disset anys: l'edat justa per començar els estudis universitaris, altrament el retorn familiar es complia. Va voler ser químic, ben segur empès per la figura del seu avi. Cal dir que Ramon Peypoch havia cursat estudis de perit químic i estava especialitzat en el ram dels productes derivats del cautxú i la goma. A Barcelona, abans de la Guerra, treballava en una

empresa dels seus sogres on es tractaven aquests productes. A Mèxic fundà una fàbrica del mateix ram, la qual va mantenir fins al seu retorn a Barcelona el 1964.

Àngel Messeguer obtingué la llicenciatura en Ciències Químiques per la Universitat de Barcelona el 1969. Va dur a terme la seva tesi doctoral als nous edificis de l'Institut de Química Orgànica del Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC) de Barcelona, al capdamunt de la Diagonal, sota la supervisió del professor Fèlix Serratosa, la qual va ser llegida a la Universitat de Barcelona el 1974. L'any 1975 va guanyar una plaça al CSIC com a científic titular. Durant el període 1978-1979 va obtenir una beca postdoctoral Fulbright per fer una estada a la Universitat de Cornell amb el professor W. S. Bowers, on va realitzar un treball sobre antagonistes d'hormones juvenils d'insectes. El 1985 és promogut a investigador científic i el 1991, a professor d'investigació del CSIC. Actualment, és cap del Grup de Química Bioorgànica de l'Institut de Química Avançada de Catalunya i director d'aquest Institut des del 2005 (www.iqac.csic.es). Els seus interessos d'investigació se centren, principalment, en els compostos orgànics bioactius, i darrerament en l'aplicació de la moderna metodologia de química mèdica dirigida cap a la identificació de compostos prototips rellevants davant de dianes farmacèutiques i llur optimització estructural per convertir-los en candidats a fàrmacs. Un dels productes descoberts al seu laboratori es troba en fase d'explotació en l'àrea cosmètica i en fase d'assaigs clínics per al tractament del càncer. A més, una família de compostos dissenyada al seu laboratori i que mostren activitat com a inhibidors de l'apoptosi es troba en fase de codesenvolupament amb un laboratori farmacèutic. Ha publicat més de cent setanta articles de recerca, és coinventor de vint-i-dues patents i ha portat la direcció de vint-i-tres tesis doctorals.

El jove Àngel Messeguer universitari s'acostà de seguida a l'Institut d'Estudis Catalans. Del 1976 al 1981 va ser secretari de la Secció de Química de la Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques, i va ser tresorer d'aquesta Societat del 1981 al 1985. Posteriorment, va ser president de la nova Societat Catalana de Química (2002-2008). Va dur a terme totes aquestes responsabilitats amb rigor, dedicació i competència. No cal dir que també ho va fer amb molta il·lusió i satisfacció, continuador com era de la tasca ja esmentada del seu avi en el si d'aquella societat de química precursora de l'actual societat filial.

L'Àngel, quan començà els seus estudis universitaris a Catalunya, tenia un coneixement avançat de català, almenys en comparació amb la pràctica majoria dels seus companys de promoció i de professors. Durant la seva adolescència havia freqüentat l'Orfeó Català de Mèxic. Havia format part de la seva Junta de la Joventut i de l'Esbart Dansaire. Va ser un assidu de les classes de català que hi impartia amb un entusiasme poc comú Joan Rossinyol, i d'aquí li ve el seu interès per la llengua. Recorda sempre els esfor-

ços que ell i altres companys de l'Institut de Química Orgànica del CSIC feien per imposar l'ús del català en els seminaris d'aquesta institució i en la redacció de les llibretes de laboratori, tot «lluitant» per convèncer els més grans, amb comptades excepcions, que calia dir *carboni* i no *carbó*, i que no es tractava de cap invent d'última hora. Anecdòtic, però que reflecteix quin era el nivell de català als anys setanta en una institució científica barcelonina de primer nivell i que, paradoxalment, es dedicava a la química del carboni!

Davant d'això, una colla dels doctorands i doctors joves de l'Institut de Química Orgànica del CSIC, encapçalats per Àngel Messeguer i Miquel A. Pericàs, inicien la versió catalana de les regles de nomenclatura de química orgànica de la IUPAC —coneguda com el *llibre blau* de la IUPAC—, versió a la qual l'IEC atorgà el Premi Torrens i Ibern (1981), i que fou publicada uns anys més tard (1988), conjuntament per l'IEC i el CSIC (*Nomenclatura de química orgànica. Seccions A, B i C. Regles definitives de 1979 / Unió Internacional de Química Pura i Aplicada. Divisió de Química Orgànica*, edició a cura d'Àngel Messeguer i Peypoch i Miquel A. Pericàs i Brondo).

Finalment, Àngel Messeguer ha estat també redactor de molts articles de química de la *Gran enciclopèdia catalana* i col·laborador del *Full Lexicogràfic*, de la Comissió Coordinadora Lexicogràfica de Ciències. És assessor de química orgànica del TERMCAT des de la seva creació.

Ben segur que la seva incorporació a la nòmina de membres de la Secció de Ciències i Tecnologia de l'Institut d'Estudis Catalans aportarà coneixement científic de màxim nivell en el camp de la química mèdica i alhora permetrà al nou membre reforçar encara més la seva lleialtat i la seva dedicació continuades a la nostra institució.

Text presentat per Salvador Alegret i Sanromà en el Ple del dia 6 de juny de 2011